

"Bir fikre davet cumhur-u ulemanın kabulüne vabestedir. Yoksa davet bid'attır, reddedilir." ifadelerini izah eder misiniz?

Cadde-i Kübrâ, ümmetin ekseriyetini istifâde ve istifâze edeceği yoldur.

İşte bu büyük cadde, sadece bir âlimin şahsî fikir ve düşüncesiyle tahakkuk edemez. Ancak o zamanda yaşayan ve ümmetin kıvâmını teşkil eden ulemânın ekseriyetinin itibar ettiği ve kabul ettiği fikir, yol ve tarz, umum ümmete noktâ-i istinâd olur ve cevap verebilir.

Bunun dışında, hususî içtihadlar ve kanâatler umumileştirilemez, serbest bırakılır, ona münâsip istidâtların insâfına terk edilir. Yani siz, Fırat Nehrini dar bir dereden sevkedemezsiniz. Fakat dar dereler ve çaylar, Fırat'ın yatağından rahatlıkla akabilir.

Dolayısıyla umum ümmetin gidebileceği yollar, ekser müçtehidlerin ve Cumhur-u Ulemânın tensib ettiği büyük yoldur. Koca ümmeti dereler gibi dar olan şahısların içtihadlarına zorlamak, ihtilâfların ve mücâdelelerin tohumlarını atmak demektir.

Buna binâen, Üstad Hazretleri kendi zamanında din nâmına yapılmak istenen hususi ve kasıtlı içtihadlara, ümmetin zorlanmasını uygun görmüyor ve muhâlefet ediyor. Nitekim bu uygulamalar zoraki yapılmak istenmiş, ümmet kabul etmemiş, reddetmiştir. Ve o içtihadlar, bid'ât olarak kalmıştır. Hatta Üstadımız, Kur'ân'ın tefsiri konusunda da aynı fikri savunmuştur.

Bütün ümmete, noktâ-i istinâd ve menbâ-ı hakikat olacak hakiki bir tefsirin yapılabilmesi hususunda; her ilmin ihtisâs sahibinin bir araya gelebileceği umumi bir heyetin yapacağı tefsir, bütün İslam âlemine numune olacağını ifâde ederek; burada da şahsa bedel cumhurun, bu meselede bir araya gelmesini ciddiyetle nazara vermiştir.